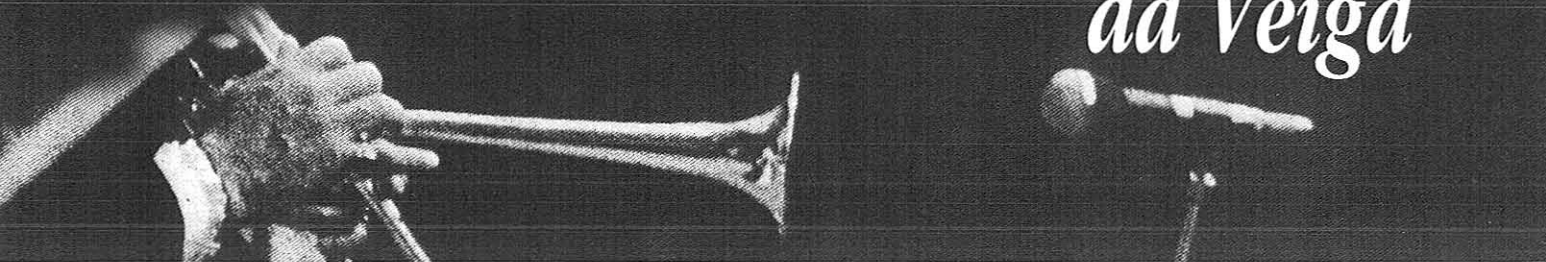

Aquelas ORQUESTAS da Veiga

↓ Félix Martín Martínez

Nel tempo dos grandes conxuntos musicales, instrumentos electrónicos, feixes y feixes de decibelios por canal, y sofisticados escenarios y luminotecnias, botamos agora un oyo ás orquestras d'antano da Veiga, fundamentais nel tempo d'ocio d'aquelas festas y romeirías tan populares nel occidente asturiano. Pra outra ocasión ban vir a estas páxinas os conxuntos veigueños máis "novos" como os Locos, os Estoicos ou a Orquesta Venus, pero agora é el momento de qu'empence a música das orquestras...

mos falar de tres orquestras da Veiga: a *Orquesta Ibis*, el *Conjunto Azul* y a *Orquesta Capri*. Cada úa d'elas foi dando el relevo al outra hasta chegar cuase a os nosos días. Nas tres tocóu José Villanueva Iglesias, *Pepe el Diestro*, de Piantón, qu'é memoria viva da tradición musical veigueña y con quen podemos reconstruir as andanzas dos tres conxuntos.

Tamén nos axudóu cos seus recordos Ángel Arango Fernández, que foi director da Banda de Música da Veiga nel ano 1945.

A Orquesta Ibis (1945-1952)

Amañóuse en 1945 baxo el patrocinio de Raimundo d'Eulogio, empresario hosteleiro veigueño y fundador del salón de baile *Parque de los Pinos*, que taba al pé del pinal del barrio del Fondrigo —d'ei el nome— y qu'hoi é Avenida de Galicia. Naquelas fechas este salón era úa das miyores referencias d'ocio dos alrededores.

Dende ese tempo a *Orquesta Ibis* foi titular del salón que, a os domingos a media tarde, amañaba un baile a unde iba muita moxedá. Había veces, el demáis, qu'a dirección del salón, pra que chamara máis al público, contrataba a búa parte das miyores orquestras del momento, como *Negresco* de Trubia, *Gon* d'Avilés, *Bellas Farto* de Ferrol, *La Equis* da Coruña y *Satélites*, tamén coruñesa y quizabes a de máis calidá musical d'aquel entoncias. Nestos casos condo a orquesta titular deixaba paso a outra agrupación musical, así y todo, el empresario pagábayes todo el xornal como se trabayaran. En 1948 eran 35 pesetas por músico, a cambio de tres horas de música de baile que, al ver dos sous compoñentes, era abondo duro.

Ibys amañábanla Javier Posada (piano y director), Pepín Ferrería (saxo tenor), Armando Vijande (bate-

ría), Sergio (saxo alto), Luis (vocalista), José Luis Reguera (contrabaxo), Feluxe Guerra (trombón) y Antonio Méndez. Ei camín de 1950 entróu Ramón Guerra (batería) y Pepe Villanueva Iglesias, *El Diestro*, que tocaba varios instrumentos, pasóu a director del conxunto.

Os ensayos fíanse as máis das veces nun local del Conceyo da Veiga que yes deixara el mesmo alcalde, Francisco Graña. El equipo musical col que cuntaban, mui precario, tía un amplificador Philips, qu'era del amo del Salón, y un micrófono de pouco máis de 20 watos. Loureiro era a persona encargada da microfonía.

A orquesta, que se presentaba en público uniformada con traxe branco, actuóu en búa parte das festas y romeirías de todo el occidente asturiano, ademáis de nos salóis de baile de moda: aparte del xa nombrado *Parque de los Pinos*, na *Casa Alfonso* da Caridá, nel *Salón Edén* de Tapia, etc. El grupo acabóu en 1952.

A Orquesta Ibis nel Salón "Parque de los Pinos" da Veiga. D'esquerda a dereta: J.L. Reguera, Sergio y Luis del Ferreiro, Javier Posada, Pepe el Diestro, Ramón Guerra y Pepín Ferrería

El Conjunto Azul (1952-1956)

Cua desaparición da Orquesta Iby, Pepe el Diestro amañou el *Conjunto Azul*, agrupación que taba formada por Santiago Marcos (saxo, frauta y piano), Tino Xeneiro (saxo tenor y acordeón), Ángel Gallopín (sáxo y clarinete) —nacido en Ribadeo y del que se recorda a súa interpretación tan búa del pasodobre «En er mundo»—, sou ermao Benjamín Gallopín —que chegou a ser director da Banda de Música de Celanova y da Banda Municipal de Huelva—, y el propio Pepe (clarinete, trompeta, acordeón y guitarra). Como vocalista taba Lelita, nacida en Vilavede, á que despóis substituíu Pilarina, de Piantón, y despóis Lela, de Presno. Tían un amplificador da marca Sivum.

El Conjunto Azul en 1955.
D'esquerda a dereta: Miguel, Santi, Lelita y Pepe el Diestro

A orquesta chegou a ser habitual en cuase todas as festas y romeirías dos arredores y tuvo muito éxito nos cinco anos que duró. Como gran especialidá hai que falar das súas interpretacións nas misas das festas. Despóis de cada brao, a orquesta replegábase a os salóis de baile, entre elos el *Salón Edén* de Tapia, a unde iban muito.

A Orquesta Capri (1960-1997)

A orquesta amañaronla os músicos Tino Xeneiro, Miguel el Pinolo (batería), José Luis Braña (saxo y acordeón), Santiago Menéndez, Daniel Rodríguez, Florentino Gómez, Pepe el Diestro y el sou fiyo, Juan Carlos Villanueva. Chegó a ser titular dos miyores establecementos hosteleiros da zona Navia-Eo, como el hotel *Puente de los Santos*, unde tiveron tres anos, el *Peñamar* de Castropol, nove anos, y despóis nel restaurán *Los Pepes* d'Ortigueira. Tamén eran avezaos nel local conocido como *La Pena*, nel conceyo lugués de Ribadeo, nel *Salón Edén* de Tapia y nel *Café de Leandro* da Veiga. Precisamente entoncias, nel ano 1969, foi a primeira edición da Feria de Mostras da Veiga que, de xeito ininterrompido, vén sendo el acontecemento comercial y social máis

A Orquesta Capri en 1969, nel Festival Caravana.
D'esquerda a dereta: Santiago Menéndez, David Rodríguez, Juan Carlos Villanueva, Pepe el Diestro y Florentino Gómez

importante da vila. A orquesta, que se presentaba en público uniformada mui elegante, foi a encargada d'amenizar el que chamaron Festival Caravana 69, que s'organizaba al son das actividades da feria. Por esos anos, esta agrupación xa utilizaba úa mesa de sonido electrónica, marca Samick, á qu'incorporaran tres grandes columnas megafónicas.

Hai que reparar nel importante que naqueles anos era, en conto al ocio y á música, qu'houbese salóis de baile: un escenario pra os artistas del época, ademáis d'un sito pra pasalo ben y prá cultura musical del público del momento. Neste sentido, y a falta d'outras ocasióis, este tipo d'orquestas aproveitaban el inverno, sobre todo, pr'actuar en todo tipo d'acontecementos sociales del tipo das bodas, homenaxes, etc.

Como datos xenerales das orquestas veigueñas qu'acabamos de nombrar, hai que dicir que todas elas taban obrigadas a cumprimentar a documentación tan arrevesada qu'a Sociedá Xeneral d'Autores (SGAE) esixía, querse dicir, a lista das cántigas que tocaran y os sous autores, cousa que supoñía pra esta sociedá un ingreso del 20% da parte que cobraba cada orquesta. Ás veces eran os propios compositores os que mandaban as cántigas ás orquestas pra poder cobrar despóis pola súa interpretación a través da SGAE. As editoriales d'aquel entoncias (RCA, Hispavox, Ediciones Vázquez, Ediciones Musicales Brincos, Ediciones Guillermo Yuqué, etc.) tamén avezaban a mandar directamente as súas obras.

Os ritmos máis tocaos entre os anos 1946 y 1970 eran principalmente valsos, cumbias y pasodobres. Cada festa y verbena podía supoñer non menos de cinco horas d'interpretación, cousa que supoñía abondo esforzo profesional. Nas actuacións de xeito máis familiar ou particular, como podía ser el caso das bodas ou homenaxes, as cántigas que se tocaban eran muito máis actuais y era el público el que las pedía directamente a os músicos.

Os músicos, que tían úa situación laboral muito ben reglamentada pola Seguridá Social, tían que pagar a esta entidá en 1970 —por citar úa fecha— úas 30 ou 40 pesetas por actuación. D'esa xestión encargábase a comisión de festas que contrataba, un detalle que se miraba con muito rigor según as esixencias del administración correspondente.